

Post-hbo

Jeugdprofessional

MAGAZINE NUMMER 2
JUNI 2021

**Modules die je voorbereiden
op de toekomst**

**Ambassadeurschap,
ondernemerschap en netwerken:**

**'ONTSCHOTTEN EN
OUT-OF-THE-BOX DENKEN'**

JONGERENCOMMUNICATIE EN TRENDS:

**'Meebewegen en échte
aansluiting vinden'**

Trends, maatschappelijke ontwikkelingen en onderzoek:

***'Maatschappelijke problemen voorkomen
met data, ervaringen en kennis'***

SJS

KENNISNETWERK
samenwerkende
jeugdzorgspecialisten

INHOUDS OPGAVE

In dit magazine maak je kennis met de inhoud van de post-hbo Jeugdprofessional én met de docenten. Wat drijft hen? Hoe zorgt hun module ervoor dat jij je kunt ontwikkelen tot professional van de toekomst?

04

**DRIEDAAGSE
STARTMODULE**

06

MODULE INTERVISIE

08

MODULE K!NDT

10

MODULE ETHIEK

12

**MODULE JONGERENCOMMUNICATIE EN
TRENDS**

14

**MODULE ERVARINGS-
DESKUNDIGHEID**

16

**MODULE
SUÏCIDEPREVENTIE**

18

**MODULE TRENDS,
MAATSCHAPPELIJKE
ONTWIKKELINGEN
EN ONDERZOEK**

20

**MODULE AMBASSA-
DEURSCHAP,
ONDERNEMERSCHAP
EN NETWERKEN**

22

**MODULE
VERBINDEND GEZAG
IN EEN DAG**

WELKOM

Leuk dat je interesse hebt in de post-hbo Jeugdprofessional!
In dit magazine vertellen we je er graag meer over.

Voor wie?

De post-hbo Jeugdprofessional is bedoeld voor professionals die met kinderen en/of jongeren werken en zich willen ontwikkelen tot professional van de toekomst. Heb je ongeveer vijf jaar werkervaring en werk je met jeugd? Heb je een hbo-vooropleiding? Dan is deze post-hbo echt iets voor jou!

Nieuwe leerstijlen

De werkvormen in de post-hbo sluiten aan bij nieuwe leerstijlen. Denk bijvoorbeeld aan netwerkend leren in intervisievorm en leren in educatieve settings. De modules worden verzorgd door docenten van Fontys Hogescholen en Academies van organisaties waar een deel van de professionals werkt, met een zeer divers aanbod aan trainingen, workshops en persoonlijke begeleidingsinstrumenten. Al deze onderdelen zijn afzonderlijk SKJ-geaccrediteerd. In het brede netwerk van het sociaal domein en het onderwijs voer je cross-over-opdrachten uit, waarbij je op verkenning gaat bij een andere organisatie. Je steekt dus letterlijk organisatiegrenzen over. De post-hbo is ontwikkeld door Fontys Hogeschool Pedagogiek in samenwerking met het kennisnetwerk SJS, IMW, Hart van Brabant, gemeente Tilburg en Smart Start.

Ontstaan vanuit behoeften praktijk

De post-hbo Jeugdprofessional is gebaseerd op behoeften vanuit de praktijk, van ouders, jongeren,

professionals en managers/bestuurders. Samen wisselden zij van gedachten over wat met de nieuwe jeugdwet, passend onderwijs en andere veranderingen in de samenleving gevraagd wordt van jeugdprofessionals. Hieruit ontstond in 2019 het Trainee-programma, later de Leergang Werken met jeugd: professional van de toekomst, voorlopers van de post-hbo Jeugdprofessional.

Visie

In de post-hbo staat altijd de ontwikkeling van het kind voorop. De vraag "Wat heeft dit kind nodig?" staat altijd centraal. Om het antwoord te vinden kijk je als jeugdprofessional dwars door bestaande systemen en domeinen heen en laat organisatiebelangen, producten en diensten los. Belangrijke onderdelen van deze opleiding zijn dan ook het ontwikkelen en onderzoeken van je eigen professioneel handelen en het ontwikkelen van houding en vaardigheden zoals kind- en oudergericht zijn, reflecteren, samenwerken, netwerken, ondernemen en innoveren.

Teamleden
Liesbeth en Sabine

Praktische info

De lesdagen zijn op woensdag en vinden plaats bij Fontys Hogeschool Pedagogiek in Tilburg. De post-hbo start jaarlijks in september. De studieduur is elf maanden. Kosten voor deelname bedragen € 1.950,- (btw vrijgesteld).

Verderop in dit magazine lees je meer over de tien modules in de en maak je kennis met de docenten. Neem bij vragen gerust contact met ons op. We hopen je te mogen begroeten in september!

Team post-hbo Jeugdprofessional Sabine, Liesbeth en Ilse

pedagogiekszakelijkedienst@fontys.nl
telefoon: 08850 86948

‘Werken met jeugd begint altijd bij jezelf’

Ilse van den Heuvel is vanuit Kennisnetwerk SJS als projectleider een van de kartrekkers van deze post-hbo. Samen met Fontys en een aantal andere partners, heeft zij deze mee ontwikkeld. Daarnaast is ze trainer Verbindend Gezag en Geweldloos Verzet. Hiermee ondersteunt zij opvoeders in de breedste zin van het woord: van leerkrachten tot kinderdagverblijfmedewerkers en van groepsopvoeders tot ouders. De driedaagse startmodule wordt vol energie en kennis door Ilse verzorgd.

‘De startmodule focust zich in eerste instantie op onszelf als hulpverleners. Het belang van deze samenkomst is dat iedereen die met jeugd werkt uiteindelijk in gaat zien dat het altijd bij jezelf begint. Waar jij vandaan komt, waar je geboren bent en wat jouw normen en waarden zijn die je hebt meegekregen, beïnvloeden jouw werk als jeugdprofessional. We kijken tijdens deze dagen naar jouw sterke punten, maar ook naar je rode knoppen en wat daardoor jouw valkuilen zijn. Zijn ze je al opgevallen en wil je hieraan werken, of loop je tegen dingen aan in je werk? We zoeken uit waar dit vandaan komt, om er daarna van te leren.’

‘Het leren neemt een contextuele vorm aan, met Duplo-poppetjes. Deze zetten we zo neer dat ze jouw gezin nabootsen. De patronen die we leren te zien en we in het hier en nu nog steeds herkennen, zullen dan een oorzaak laten zien. Daarnaast leren we ook nog eens het gesprek aan te gaan en transparant te durven zijn, maar het uitgangspunt is de vraag: wat maakt dat ik als hulpverlener zo ben geworden?’

Jezelf in relatie tot de ander

‘Als we de relatie met onszelf hebben ontdekt, kijken we naar onszelf in relatie tot de ander. De hele post-hbo is gebaseerd op het leren kennen van het werkveld en het opbouwen van een netwerk. Sterk Huis gaat ons hierbij helpen. Zij laten ons zien hoe we ons verhouden tot anderen, hoe we communicatie inzetten en wat voor ieder van ons helpend is, of juist niet.’

‘Hulpverleners vragen nogal eens wat van gezinnen en jongeren. Ik vind dat we op zijn minst deze vragen ook aan onszelf moeten stellen. Zo voel je hoe het is om deze persoonlijke dingen bevraagd te krijgen en hoe het is om je eigen gezin te moeten uittekenen. We vragen ons af hoe dit doorspeelt in ons dagelijks leven en hoe het ons vormt in ons werk.’

‘Het is ook erg leerzaam om te kijken naar de dingen die we niet vertellen, tijdens de startmodule. Ouders, maar zeker ook jongeren, houden vaak informatie achter. Jij zult dat tijdens deze dag waarschijnlijk ook doen. We zoeken uit of het erg is om niet alles te delen.

Ilse van den Heuvel
Docent
Driedaagse startmodule

Wat maakt dat je iets wel of juist niet vertelt? Hoe kun je terug de verbinding opzoeken als je niet helemaal eerlijk bent en hoe krijgen we bij de ander alles boven tafel? Tijdens deze post-hbo willen we open en transparant met elkaar samenwerken, zodat we daarvan kunnen leren.’ ■

‘Een blik van anderen op de situatie kan helpend zijn’

Jacques de Laat werkt al sinds 1999 bij Fontys. Hij kwam binnen als docent drama en ontwikkelde zich later als trainer progressiegericht coachen, gespreksvaardigheden, sociale en reflectieve vaardigheden. Hij is ook opgeleid als supervisor en zijn specialisatie ligt in het oplossingsgericht werken, coachen en begeleiden.

‘Intervisie is gebaseerd op het leren van ervaringen. Je hebt een bepaalde ervaring opgedaan op het werk, in je opleiding of in de omgang met iemand anders. Soms blijft zo’n ervaring hangen of groeit deze uit tot een probleem. Voorbeelden van situaties zijn problemen met een leidinggevende, collega’s die in je allergie zitten, conflictachtige situaties, situaties waarin jij het gevoel hebt onzeker te zijn of waarin je gefrustreerd bent. Kortom, situaties waar je zelf niet zo gemakkelijk uitkomt. Intervisie en supervisie kunnen hier mogelijk een bijdrage aan leveren.’

Gelijkgestemden

‘Tijdens de module gaan we ervaringen bespreken met gelijkgestemden. De vraag aan alle deelnemers is dan ook om een moment uit te kiezen waar je

aandacht aan wilt besteden. Het hoeft geen groot probleem te zijn, vaak is het voldoende een moment te kiezen dat is blijven hangen. Het mag iets zijn dat niet lekker zit, of juist wel; vaak gaat dit gepaard met een gevoel als machteloosheid, opluchting, woede of frustratie. Tijdens intervisie brengen we dit al dan niet methodisch naar voren, met als doel om van deze ervaring te leren.’

‘Intervisie draagt bij aan professionele ontwikkeling en mogelijk ook aan persoonlijke ontwikkeling. Het doel is echter verder te komen in beroepsontwikkeling en een positieve bijdrage aan de manier van werken te leveren. Dingen die je eerst een gevoel van onbekwaamheid gaven, zetten we om in een bijdrage aan je professionaliteit. Intervisie draagt ook bij aan het

Jacques de Laat
Docent module
Intervisie

‘leren leren’. Je gaat ontwikkeling maken als reflecterend professional om uiteindelijk meer zelfstandig te leren van ervaringen.’

Hoog leerrendement

‘Mijn taak als begeleider is het proces bewaken. We beginnen met het contracteren van verwachtingen en doelen. Tijdens het proces leren we van de ervaringen. Typische vragen zijn bijvoorbeeld: Wat hebben we gedaan en was dat zinvol? Wat was er zinvol? Hoe nemen we dit mee naar volgende keren? Of: Wat dacht, deed, voelde, wilde je? Wat dacht, deed, voelde, wilde de ander? Ervaringsleren heeft een hoog leerrendement en een blik van anderen op de situatie kan daarbij helpend zijn.’ ■

‘Elk kind een goede start en toekomst’

Stefanie Bolsius is als projectcoördinator van de inspiratiebeweging K!NDT betrokken bij de post-hbo Jeugdprofessional. Centraal bij deze module staat ‘Elk kind een goede start en toekomst’. Hoe? Door op een andere manier met elkaar te verbinden, het gesprek aan te gaan mét het kind, ouders en professionals. Mét hen, niet over hén. Waarbij we kijken naar het gehele kind en zijn of haar ontwikkelkansen leidend laten zijn.

Tijdens de leergang introduceert Stefanie met haar collega's uit het veld het gedachtegoed en de werkwijze van K!NDT en ga je dieper in op deze manier van met elkaar in gesprek gaan want

Als je echt luistert, kun je niet het plan van je hoofd volgen.

Als je echt luistert bepaalt dat de weg.

Zonder oordeel

‘Iedereen gunt kinderen het allerbeste. Toch lopen we als professional iedere dag tegen het systeem en elkaar aan. De vraag hoe het ook anders kan, staat centraal bij K!NDT. Want het is mogelijk om een ander gesprek aan te gaan, in plaats van kijken vanuit een probleemstelling en over het kind praten.

‘Het gedachtegoed van K!NDT kent drie uitgangspunten: liefde, vertrouwen en gemeenschappelijke taal. We gaan ervan uit dat alle ouders **liefde** hebben voor hun kind en dat alle jeugdprofessionals uit liefde voor kinderen kiezen om met of voor hen te werken. We hebben **vertrouwen** in het kind en zijn of haar kansen én vertrouwen in elkaar. Het derde uitgangspunt is **gemeenschappelijke taal**, want als je met elkaar samenwerkt is het belangrijk dat je elkaar begrijpt en begrepen wordt. Hiervoor gebruiken we de Kansencirkel en inmiddels ook de kindervertaling daarvan: de K!NDT cirkel. De cirkels zijn een hulpmiddel voor dit andere gesprek. Op deze manier krijg je een beeld van het kind als geheel van acht aandachtsgebieden. Zonder oordeel, gelijkwaardig, elkaar aanvullend, naast elkaar staand kijk je naar de kansen van het kind en wat jullie samen kunnen doen om het voor dit kind (nog) beter te maken. Je verbindt je aan

Stefanie Bolsius
Docent module
K!NDT

het kind en laat het niet meer los.’

Inspireren en coachen

‘Als je meedoet aan de post-hbo Jeugdprofessional, gaan we ervan uit dat je al geïnspireerd wilt worden en dat je wilt zien hoe het ook kan, hoe het anders kan. We nemen je mee in een diepere laag in ons verhaal en begeleiden je in hoe je het gesprek met kinderen, ouders en elkaar aan kan gaan. We zijn een lerende beweging en weten door onze ervaring waar professionals mogelijk tegenaan kunnen lopen. Tijdens de leergang delen we deze ervaringen en geven we je extra tips en materiaal. We maken je startklaar om met de Kansencirkel en K!NDT cirkel aan de slag te gaan. We creëren samen een sterke werkgroep waarmee we ervaringen uitwisselen over wat wel of niet werkt. Op deze manier leren we van en met elkaar.’ ■

‘Opzoeken en inzetten van je morele kompas’

Fabian de Beyn geeft de module Ethiek. Als filosoof, hbo-docent Ethiek, coach en trainer wil hij jeugdprofessionals graag begeleiden in het ontwikkelen van morele moed. ‘Mensen blijven mensen en doen soms onverwachte dingen. In de omgang met anderen kunnen zich situaties voordoen waar je niet op bent berekend. In deze situaties is het belangrijk zelfvertrouwen te hebben en dat je kunt vertrouwen op je beslissingsvermogen. Als je ervan uitgaat dat wat jij beslist ook goed is, kun je zekerder handelen als professional.’

Triple loop learning

‘De module Ethiek bestaat uit vier bijeenkomsten van drie uur, waarin het leren om te leren centraal staat. We gaan niet alleen over ethische vraagstukken praten, maar je leert ook jezelf vragen stellen. Hierdoor creëren we bewustwording, iets wat veel zelfbewustzijn vraagt.’

‘Triple loop learning is de basis; hier gaat het over het ontdekken van

wat je idealen en principes zijn. Je leert metavragen en perspectiefvragen stellen, aan jezelf en aan anderen. Deze vragen aan een ander stellen, heeft ook effect op jezelf als professional. Als vragensteller word je bewust van de rijkdom van jouw alledaagse praktijk. In deze module is niet zoveel theorie nodig; het komt neer op de diepte van het alledaagse en elkaar daar vragen over leren stellen. Het vraagt moed om dat te gaan doen. En geduld, maar het loont ook.’

‘Een ander aspect van de module is dat we werken met hetgeen in de groep gebeurt en wordt ingebracht. Het mooiste zou zijn als we alle-

maal van diverse achtergronden komen en verschillende beroepen als jeugdprofessional uitoefenen, zodat we veel van elkaar kunnen leren. Samenwerken is ook een belangrijk thema in het stimuleren en het intensiveren van de leergang. De module Ethiek loopt synchroon met andere modules, die ook allerlei bewustzijnsvragen oproepen. We haken in op deze vragen en borduren voort op de processen die al in gang zijn; al oefenend en stuntelend mét elkaar.’

Morele gevoeligheid

‘We streven met deze module naar het opzoeken en inzetten van het morele kompas dat je in je werk gebruikt. Als jeugdprofessional ben je vast bekend met de term ‘normatieve professionalisering’. ‘Dat gaat over jezelf verder bekwamen in het maken van lastige ethische keuzes. Sommigen spreken van ‘handelingsverlegenheid’, als situaties zo lastig zijn, dat het ongrijpbaar voelt om te bepalen wat het ‘goede’ is om te doen. En toch, toch doe je niet zomaar wat: je intuïtie en ervaring bepalen mede wat je doet. Dáár inzicht in krijgen, dat is waar we aandacht aan besteden.’

Expert over jezelf zijn

‘Ethiek is een manier van je verhouden tot jezelf en de mensen

Fabian de Beyn
Docent module
Ethiek

om je heen. Het bewust voelen van wie jij hier en nu bent. We gaan contact maken, aansluiten en verbinden, de ander goed verstaan en begrijpen. De ander tot expert van zichzelf maken. Zo is deze module ook; er wordt niet bepaald wat je moet doen, maar we sluiten aan bij wat jij nodig hebt om jezelf tot inzichten te brengen. Zo ontstaat er een krachtige leergroep. Er wordt nog te vaak gezegd wat je moet leren en hoe je het moet leren. Theorie is goed en flinke feedback hoort er soms bij, maar iemand moet expert van zichzelf worden, om verder te komen.’ ■

‘Meebewegen en écht aansluiting vinden’

Lotte van Oosterhout (L) en Eva Saeboe (R)
Docenten module
Jongerencommunicatie en trends

Deze ontwikkelingen maken dat het juist nu belangrijk is dat jongeren zich laten horen en bovenal dat wij als professionals leren luisteren naar hen’, gaat Eva verder.

Het kan ook anders

‘De tijd van nu, waarin jongeren eerder kijken en luisteren naar content van peers dan content van volwassenen, vraagt dat wij als jeugdprofessionals meebewegen en écht aansluiting vinden. Jongeren bereiken zonder jongeren te betrekken is niet meer. Ik hoop dat Eva en ik hierin medeprofessionals weten te inspireren. Het kan een uitdaging zijn om te veranderen, of een probleem op een andere manier aan te pakken dan je gewend bent. Daarin willen wij graag een bijdrage leveren. Ik denk dat het veel waarde kan toevoegen om trends en maatschappelijke ontwikkelingen als aanvulling in curricula van opleidingen terug te laten komen, zodat je aansluit bij je doelgroep’, vertelt Lotte. ■

Lotte van Oosterhout en Eva Saeboe geven samen de module Jongerencommunicatie en trends. Twee extreme enthousiastelingen in pedagogiek, die zich graag inzetten voor de doelgroep jongeren. De passie voor het vak is voelbaar bij dit duo. Deze passie dragen ze graag over.

Eva is Aanjager Jongerenparticipatie bij het Innovatienetwerk Jeugd in de Regio Hart van Brabant, Lotte is docent Concept Creatie bij de opleiding Trend Research & Concept Creation in Lifestyle van Fontys. Daarnaast is Lotte ook pedagogisch coach bij kinderopvangorganisatie Korein. Aan kennis en ervaring ontbreekt het dus niet, naast bakken energie.

‘In de module Jongerencommunicatie en trends nemen we jeugdprofessionals mee in de belevingswereld van jongeren. Je kunt twee interactieve dagen verwachten, waarbij we echt samen mét jongeren willen verkennen wat zij belangrijk vinden in communicatie’, vertelt Eva.

Snelle veranderingen

Lotte vervolgt: ‘De wereld van jongeren verandert heel snel. De ene dag is iets in, de andere dag is het alweer uit. Daarom is het zo belangrijk om aan te sluiten bij wat er speelt in hun wereld, zodat je ze

kunt betrekken, begrijpen en bereiken. Zeker tijdens de pandemie gebeurt er bij hen een hoop. Het is nu nog duidelijker zichtbaar dat de stem van jongeren ertoe doet.’

‘De huidige coronamaatregelen raken veel jongeren in hun welzijn. Zo zien we dat hun leefwereld vele malen kleiner is geworden in een ontwikkelingsfase waarin zij juist vaak de behoefte hebben hun wereld te vergroten. Dit laatste is echter essentieel om jezelf te kunnen spiegelen aan verschillende sociale contexten en zo te ontdekken wie je bent als mens.

Lotte en Eva gaan de post-hbo ook volgen, puur vanuit intrinsieke motivatie. ‘Wij willen samen met anderen het verschil maken; met jongeren én met andere professionals!’

‘Gelijkwaardig samenwerken en erkennen dat er verschillende perspectieven zijn binnen de hulpverlening’

Jacqueline van Zwieten is Coördinator Innovatienetwerk Jeugd bij regio Hart van Brabant en Coördinator Ervaringsdeskundigheid bij het Consortium Ervaringsdeskundigheid. Zij heeft genoeg kennis te delen over wat de toegevoegde waarde is van het inzetten van mensen die vanuit eigen ervaring kunnen *levelen* met cliënten. Samen met een ervaringsdeskundige en coach, maakt zij in een dag duidelijk hoe het is om ervaringsdeskundigheid als kennisbron in te zetten.

‘Deze module gaan we vanuit verschillende perspectieven aanvielen. Zo vertelt de ervaringsdeskundige vanuit de praktijk hoe zij betekenisvol kan zijn, hoe zij verbindingen legt, wat de opleiding haar heeft gebracht en hoe zij, sprekend vanuit eigen kennis, eenvoudig een band met cliënten opbouwt. De coach legt uit hoe de ervaringsdeskundige goed voorbereid kan worden door een professional, bijvoorbeeld voor het geven van gastlessen.’

‘Welke kennis wil je delen en hoe breng je die boodschap over? Mijn eigen perspectief is weer anders: ik laat zien wat de voorwaarden zijn om als organisatie met ervaringsdeskundigheid te gaan werken. Wat moet je bijvoorbeeld op orde hebben om er alles uit te kunnen halen en hoe weet je waar iemands kracht ligt?’

Van hoofd naar hart

‘Ervaringsdeskundigheid tot een succes te brengen, vraagt om een verandering in attitude bij organisaties. Wij willen werken aan een positieve uitgangspositie voor de ervaringsdeskundige, waarbij die persoon helemaal tot zijn recht kan komen. Daarvoor moeten we gelijkwaardig samenwerken en erkennen dat er verschillende perspectieven zijn binnen de hulpverlening. We kunnen namelijk gebruik maken van doorleefde kennis en ervaring. Tijdens de module werken we samen met twee ervaringsdeskundigen. We zijn nogal eens geneigd om óver iemand te praten, in plaats van mét iemand. We laten je zien waar de valkuilen liggen van het gemak om over iemands hoofd heen te praten. Als je dat kunt voelen, van hoofd naar hart, heb je de essentie van deze module door.’

Jacqueline van Zwieten
Docent module
Ervaringsdeskundigheid

‘Doordat de ervaringsdeskundigen zelf vertellen wat zij bijdragen, voel je tijdens deze dag het verschil met een traject zonder gelijkwaardige gesprekspartner. Cliënten geven vaak terug dat zij dezelfde taal spreken en zien een rolmodel in de ervaringsdeskundige. Die laten zien dat er voor de jongere ook hoop is en dat je op kunt klimmen uit een dal. Het is fijn om herkenning en erkenning te vinden en te zien wat voor iemand anders heeft geholpen, of juist niet. Als je het gevoel hebt dat er iemand naast jou staat, werkt dat heel prettig.’

Intermediair

‘Op het moment dat ik van een jongere verlang dat hij of zij heel zijn leven met mij deelt en ik als professional een afstand bewaar, voelt de jongere een verschil in rollen. Omdat je iets vraagt van de cliënt, moet je ook samenwerken en verder kijken dan alleen jouw

visie op het probleem. Ervaringsdeskundige is daarom een heel mooie intermediaire rol. De beeldvorming rondom ervaringsdeskundigheid pakken we daarmee ook op. We zijn geneigd in lagen te denken; cliënten, professionals, managers en directeurs, maar er zijn veel meer kennisbronnen.

Door te *levelen* met elkaar blijft er dialoog mogelijk. En daar kunnen we als jeugdprofessional echt een bijdrage leveren.’ ■

‘Hoe kun je als professional handelen als een jongere aangeeft zó somber te zijn?’

De module Suïcidepreventie wordt verzorgd door Renée Roosdorp en Jeske van der Velden. Zij zijn beiden werkzaam als verpleegkundig specialist GGZ bij GGZ Breburg, waarnaast ze samen ook een eigen praktijk hebben. Wat ze nog meer gemeen hebben, is dat ze al jaren bezig zijn met het vergaren en delen van kennis over suïcidepreventie bij jongeren. Dat is door de pandemie alleen nog maar relevanter geworden, maar blijft een ingewikkeld onderwerp.

**Renée Roosdorp en (L)
Jeske van der Velden (R)**
**Docenten module
Suïcidepreventie**

‘De focus van onze scholingsdag ligt op vroegtijdige signalering van suïcidaliteit. We krijgen steeds

meer vragen hoe je hiermee omgaat als professional. We denken dat de pandemie er absoluut aan heeft bijgedragen dat er meer van dit soort problematiek is boven komen drijven. ’s Ochtends komt het signaleren en in kaart brengen van suïcidaliteit aan bod en geven we tips en concrete tools voor preventie en hoe je moet

handelen. ’s Middags gaan de deelnemers met ervaringsdeskundigen in gesprek, over wat belangrijk is in gespreksvoering en contact bij suïcidaliteit. Wat gebeurt er met mensen die suïcidale gedachten hebben en hoe kunnen we de zorg voor hen zo goed mogelijk afstemmen?’

‘Daarnaast willen we handelingskracht geven voor het ‘niet-pluis’-gevoel dat je tegen kunt komen. Wij begrijpen dat jeugdprofessionals niet dagelijks bezig zijn met dit soort somberheid. Maar stel je komt het tegen, hoe kun je dit dan op een manier die niet te veel energie en tijd opslokt oplossen of overdragen op de fijnst mogelijke manier?’

Uit de taboesfeer

‘Wij werken tweedelijns, waardoor we mensen vaak pas na jaren van suïcidale gedachten zien. Hierdoor zijn mensen al in crisis geraakt en is het eigenlijk al een beetje te laat. Als we mensen eerder kunnen helpen, of als zij misschien helemaal niet bij ons hoeven te komen, besparen we veel leed. Dit willen we doen door informatie over suïcide naar de voorgrond te brengen en uit de taboesfeer te halen.’

‘Jongvolwassenen hebben soms het idee dat alle andere volwasse-

nen heel gelukkig zijn en zij als enige net niet. We willen hen leren dat ieder mens soms lijdt en dat dit ook mag. Tegelijkertijd willen we ze bewustmaken van wanneer het probleem zulke vormen aanneemt, dat professionele hulp nodig is. Daarbij is het belangrijk perspectief te geven dat er behandeling is, want het is zeker behandelbaar.’

Normaliseren en bespreekbaar maken

‘Ons doel is het normaliseren van het bespreekbaar van dit thema. We zien soms dat professionals twijfelen over het stellen van vragen over suïcidaliteit, uit angst dat het iets aanwakkert bij de jongere. Wij willen je het gevoel geven dat je weet hoe je kunt

handelen in deze situaties en het kunt verdragen dat sommige gevoelens bij anderen soms niet weg te nemen zijn.’

‘Tijdens de post-hbo krijg je als professional meer inzicht in hoe vaak het nu eigenlijk voorkomt en wat het inhoudt om suïcidale gedachten te hebben, maar ook hoe jij als professional tegenover suïcidaliteit staat. Hoe kun je als professional handelen als er een jongere bij jou aan tafel zit die aangeeft zó somber te zijn? We laten je zien welke weg je daarin bewandelt, welke zaken je moet regelen, hoe je ze regelt en hoe je het contact met de jongere en andere betrokkenen kan behouden. Pas de laatste jaren is er meer

aandacht voor suïcides onder jeugdigen. We weten steeds meer over dit onderwerp en tegelijkertijd merken we in het werkveld dat het ook nog steeds heel lastig kan zijn hoe ermee om te gaan.’ ■

‘Maatschappelijke problemen voorkomen met data, ervaringen en kennis’

Vivian Jacobs is een van de ontwikkelaars van de module Trends, maatschappelijke ontwikkelingen en onderzoek. Gedurende haar werk in het sociaal domein, is zij zichzelf altijd blijven ontwikkelen en doorlopend nieuwsgierig gebleven naar (digitale) trends. De laatste toevoeging aan haar skillset is datagedreven werken als preventie voor intergenerationele problemen. Als programma-manager leidt ze Smart Start: een manier van werken en denken, ontwikkeld door de Hart van Brabant-gemeenten, Sterk Huis, CentERdata, Tilburg University, Xpect Primair en de GGD. Zij werken met pilots en hebben onder andere partners in het onderwijs, de kinderopvang, toegang en veiligheid. Het belang is hiervan is volgens Vivian duidelijk. ‘We willen voorkomen dat kinderen de rekening betalen van problemen die we al lang kunnen zien aankomen. Als we het maar willen zien’.

‘Het doel van de module Trends, maatschappelijke ontwikkelingen en onderzoek is dat je in twee dagdelen ontdekt wat actuele trends en onderzoeken zijn en ook welke waarde data daarbij kunnen hebben. Een voorbeeld is microdata vanuit CBS, maar ook inzichten uit onderzoeken komen aan bod. Je krijgt meer zicht op hoe problemen ontstaan en daarnaast wat het effect is van zogenoemde intergenerationele overdracht van problemen en gestapelde negatieve ervaringen (adverse childhood experiences). Je leert hoe je relevante ontwikkelingen en inzichten op basis van data in je werk kunt toepassen, om de kansen van het kind, de jongere of ouder(s) met wie je werkt te vergroten. En hoe je kunt voorkomen dat problemen ontstaan of groot worden.’

Vivian Jacobs
Docent module Trends, maatschappelijke ontwikkelingen en onderzoek

Wat weet je en wat kun je te weten komen?

‘We weten veel, bijvoorbeeld uit waardevolle wetenschappelijke en toegepaste onderzoeken, maar ook uit data. We kunnen volledig AVG-proof inzichten op basis van data benutten, om samen met jeugd en gezinnen oplossingen te ontwikkelen voor vraagstukken als kindarmoede, uithuisplaatsingen en ongelijke kansen in het onderwijs. Dit doen we bijvoorbeeld met de methode design thinking. Deze creatieve methode dwingt je om je goed te verdiepen in degene die met het vraagstuk te maken heeft. Door mensen te spreken en samen met hen oplossingen te ontwikkelen, krijg je oplossingen die aansluiten bij de behoefte. Deze manier, op basis van data en design thinking kijken naar kinderen en hun problemen, is nieuw in het jeugddomein.

De toegevoegde waarde van onderzoek is bekend, maar toch belanden waardevolle en bruikbare evaluaties, analyses en adviezen, vaak in bureauladen. Daarnaast wordt het gebruik van data vaak kritisch benaderd. Wij geloven echter dat wanneer je in volledige

transparantie werkt en samen met degenen om wie het gaat, je inzichten uit data altijd combineert met ervaringen en kennis, we er veel problemen en dus ook maatschappelijke kosten mee voorkomen. Het begrijpen van en transparant werken mét data noemen we in de regio Hart van Brabant ‘datageletterdheid’. Dat staat voor snappen wat je individueel en in netwerken van organisaties kan bereiken met data, ervaringen en kennis.’

Nieuwe inzichten

‘Twee voorbeelden van opbrengst uit lopende onderzoeken, zijn die naar effecten van sociale en culturele armoede op kansengelijkheid van basisschoolkinderen en van angst bij een vrouw op ongeboren en pasgeboren kinderen. Als je het hebt over een goede start voor kinderen, zijn zulke onderzoeken enorm relevant. Welke onderzoeken mei 2022 actueel zijn, weten we natuurlijk nog niet, maar de kans is groot dat ze met bestaanszekerheid en een gezonde start te maken hebben. Natuurlijk staan we ook stil bij Smart Start-denken en werken, bij actuele inzichten over datageletterdheid, design thinking, ontwikkelde innovaties en de effecten daarvan.’

‘De toegevoegde waarde van deze module zit in de nieuwe inzichten en kennis van deze tijd. We leven nu eenmaal in een andere digitale wereld dan vijf jaar geleden, die alweer helemaal anders is dan twintig jaar geleden. Toepassen wat je weet en zou kunnen weten is niet nieuw, maar dit denken moet ook zijn weg kunnen blijven vinden naar de professional. Tijdens de post-hbo willen we je hiertoe inspireren.’

‘Ontschotten en out-of-the-box denken’

Kim van Dijsseldonk is al veertien jaar werkzaam bij het Instituut voor Maatschappelijk Werk in Tilburg. Eerst had zij verschillende leidinggevende functies, nu is deze energieke alleskunner beleidsadviseur. De afgelopen jaren focust zij zich steeds meer op deskundigheidsbevordering en de zelfontwikkeling van medewerkers. Ze laat je graag ontdekken waar jouw kracht ligt.

‘Zowel tijdens mijn tijd in management, als in uitvoerende functies, kwam ik steeds tegen dat samenwerken superbelangrijk is. In de praktijk zien we dat het nodig is dat medewerkers overstijgend kunnen werken. Mensen lopen vaak tegen schotten aan. Mijn persoonlijke missie is om die neer te halen. Organisaties willen graag ontschotten en hun personeel out-of-the-box laten denken, maar soms blijft dat alleen bij deze termen. In deze module hoop ik te inspireren en mijn kennis te delen hoe je dit concreet kunt bereiken.’

‘Het thema van onze module is ambassadeurschap, ondernemerschap en netwerken. Wat maakt nou dat de ene medewerker creatiever denkt van nature en wél buiten de gebaande paden durft te gaan? Hoe kun je dit stimuleren en hoe gaan we deze inzichten toepassen en inzetten in de praktijk, zodat het doorsijpelt naar de werkvloer? Op deze vragen krijg je tijdens de lesdag antwoord.’

Helder samenwerken

‘We roepen al heel lang tegen elkaar dat we moeten ontkokeren en samen moeten werken. We gaan helder krijgen hoe we dit gaan doen. Werkgevers willen vaak dat mensen lef hebben, maar je ziet ook dat werknemers soms belemmeringen voelen. Denk bijvoorbeeld aan een hoge werkdruk, protocollen, afsprakenstructuren als regels van het rijk of de gemeente, financieringsstromen en communicatieproblemen. Een veel voorkomende situatie is dat niemand weet wie welke taak oppakt. Ligt een taak bij het wijkteam of bij de zorgaanbieder en waar liggen de budgetten?’

‘Dit zijn allemaal muren waar ik zelf al eens tegenaan gelopen ben. De oplossing is eroverheen durven te stappen. Die muren kun je overal tegenkomen en het vraagt soms nogal wat van je om er creatief mee om te gaan. Het vraagt geloven in jezelf en zelfvertrouwen. Het vraagt ook lef. Daar help ik graag mee.’

Hart voor het vak

‘Samenwerken is een eerste, heel belangrijke vorm om doelen te bereiken. Zo kan de jeugdige daadwerkelijk centraal gezet worden. Uiteindelijk krijgt het kind hierdoor de best beschikbare hulp en zal het beter gaan met het kind. Ik weet uit ervaring dat iedere jeugdprofessional hart voor de zaak en het beroep heeft. Als we het iets makkelijker voor deze professionals kunnen maken en we eventuele frustratie weg kunnen nemen bij hen, kunnen zij hun werk ook beter doen en profiteert het kind.’ ■

Kim van Dijsseldonk
Docent module
Ambassadeurschap,
ondernemerschap en
netwerken

‘We leren je op deze dag hoe je innovatief kunt zijn en wat jouw belangrijkste waarden zijn in je werk. Reflectie komt terug in de hele post-hbo, maar zeker ook in onze dag. Hoe stel jij je op in samenwerkingsrelaties? Hoe betrek jij het netwerk van jezelf als professional? Dit maken we concreet. Je gaat aan de slag en je zal over drempels heen moeten. Samen kijken we hoe je dat doet en wat je daarvoor nodig hebt.’

‘Gezag krijg je, macht neem je.’

Naast de startmodule, geeft Ilse van den Heuvel ook de module Verbindend gezag in een dag. Verbindend gezag is een manier die opvoeders leert hoe je kunt blijven staan voor jouw waarden, zonder te gaan dreigen of macht te misbruiken. ‘Ik geloof er echt in dat dit het antwoord is op opvoedproblemen. Dit begint bij onszelf.’

‘Het is lastig in je gezag te blijven staan, zonder in macht te schieten. Deze module is voor mensen die bijvoorbeeld voor de klas staan, pleegouder zijn, op een kinderdagverblijf werken of met gezinnen werken. Gezag krijg je van de groep, macht neem je. Als je macht gaat nemen, ben je bijna altijd aan het beheersen. In gezag staan doe je samen met anderen, terwijl macht een kwestie is van alleen te werk gaan. Vanuit het gezag is er meer ruimte om op te voeren.’

‘We willen natuurlijk allemaal dat onze kinderen autonome wezens worden die zelf kunnen nadenken en een mening kunnen vormen, maar ondertussen wordt het heel lastig als zij zelf gaan nadenken, want dan kunnen ze in discussie gaan. Hoe verhouden wij ons als opvoeder dan tot de ander, zonder te gaan dreigen? Veel opvoeders vervallen hier vaak in. Meestal is dit uit onmacht, want eigenlijk wil niemand dat zo doen. Maar gelukkig kan het ook anders.’

Eerst connectie, dan correctie

‘Tijdens deze dag ga je op zoek naar je eigen triggers. Wat maakt nou dat jij geïrriteerd bent als een jongere iets doet en andere professionals niet? Negen van de tien keer heeft dit te maken met waar jij vandaan komt en bent opgegroeid. Als je ouders bijvoor-

beeld heel streng zijn geweest, zal jij jezelf misschien ook meer regels opleggen. Dit ga je als deelnemer eerst zelf doorlopen en daarna kijk je hoe dit doorspeelt in je werk. Waar ben jij bij jongeren bijvoorbeeld feller op dan jouw collega's? En hoe kunnen we jouw gezag verbreden door samen te werken? Een goed voorbeeld daarvan is het inzetten van het netwerk, zoals opa's en oma's of vrienden. Op deze manier leren we op geweldloze wijze ons gezag in te zetten. Eerst connectie, dan correctie.’

‘Waakzame zorg en andere houdingsaspecten zijn een terugkomend thema op deze dag. Verbindend gezag gaat namelijk in essentie over ons gedrag; het gedrag van de volwassene en hoe wij ons verhouden tot de jongere, staat centraal. We kunnen alleen ons eigen gedrag beïnvloeden. Zo hebben we wel invloed, maar geen controle over de ander. We gaan dus terug naar hoe we onze eigen spanning zo laag mogelijk kunnen houden en kijken naar hoe we bij ons standpunt kunnen blijven. Als dat ons lukt, is de situatie ook ineens een stuk meer houdbaar. Zelfs bij kleine kinderen is dit al zo. Op het moment dat wij geraakt worden op een voor ons vervelende of negatieve manier, lopen we het

Ilse van den Heuvel
Docent module
Verbindend gezag in
een dag

risico om uit verbinding en contact te gaan. Een veelvoorkomend gevolg is straffen, vanuit onmacht, maar we zetten dan macht in. Dit creëert echter alleen maar afstand. Vanuit verbindend gezag blijf je in contact en keur je het gedrag af, maar nooit de persoon. Ik geloof er echt in dat meer mensen dit moeten weten.’ ■

Nog even de praktische zaken op een rij:

Cursusniveau:
post-hbo

Kosten:
€ 1.950,- (btw vrijgesteld)

Studieduur:
11 maanden

Lesplaats:
Tilburg, Fontys Hogeschool Pedagogiek

Lesdagen en -tijd:
woensdag 9.30-16.30 uur

Startmoment:
Jaarlijks in september

We hopen je te mogen begroeten in september!
Je kunt je inschrijven via de website:
fontys.nl/werkenmetjeugd

Neem bij vragen gerust contact met ons op.

Team post-hbo Jeugdprofessional
Sabine, Liesbeth en Ilse

pedagogiekszakelijkdienst@fontys.nl
telefoon: 08850 86948

Juni 2021

Post-hbo Jeugdprofessional is een magazine van Fontys Hogeschool Pedagogiek en Kennisnetwerk SJS. We hebben het met de grootste mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Mocht er toch iets onjuist in staan, of wil je reageren? Stuur dan een mail naar pedagogiekszakelijkdienst@fontys.nl

Colofon

Fotografie is van o.a. Lieke van den Oord, Liesbeth Faas en Sabine van Ierland.
Interviews: Meike Jentjens